

REDACTIE: E. HEIMANS, ROZENGRACHT 63,

EN

JAC. P. THIJSSE, VONDELKADE 75.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

De Weerschijn-vlinder (Apatura Iris).

't Was op een heerlijken ochtend in de laatste helft van Juli van het vorige jaar, dat ik op mijn fiets voortsnelde langs den grintweg Deutichem-Varseveld, *zonder oog* voor de talrijke Pieridae, Vanessa's en Hesperidae, die hun ochtendbezoek brachten aan de talrijke bloemen langs den weg, *zonder oor* voor het machtig gonzend lied der talrijke bijen en hommels, die lustig rondzoemden tusschen de kindertjes van Flora in het weelderige bermgras.

Vooruit echter moet ik u in vertrouwen meedeelen, dat ik reeds volkomen ongevoelig ben voor de verbaasde, schouderophalende Achterhoeksche boertjes, die zich niet kunnen voorstellen, dat een volwassen manspersoon met een wit „Kerkezakje“ dag in dag uit „pannenveugeltjes“ gaat vangen, hoewel ze doordrongen zijn van de gegrondheid der bewering, dat de apothekers de beestjes noodig hebben, om Spaansche vliegen van te maken.

Nu liep het echter de spuigaten uit. Mij bekreep zelfs de angst, dat eersame burgerlieden, wier opinie mij niet zoo koud laat, nadat ze mij ontmoet hadden, hun wijsvinger naar hunne respectievelijke voorhoofden zouden brengen, om daarmee eenige veel beduidende kringetjes te beschrijven; want behalve mijne gewone uitmonstering droeg ik... een langen, rieten hengelstok plus een stevigen, houten dito.

Ja waarlijk, mijne uitrusting geleek die van een „modern“ speerruiter van Perrols zwarte bende, voortsnellende met den zenuwachtigen haast van een hond met een blikken trommel aan zijn staart gebonden. Nu was er wel geen geraasmakend voorwerp, dat mij tot spoed aanspoorde, doch, lieve lezer, trek gerust even uw neus op, in mijn rechter jaszak stak een potje met... rotte, Limburgsche kaas, dat, ik behoef het haast niet te zeggen, eene buitengewone attentie voor mijn neus had.

De klok op het kasteel „Slangenburg“ sloeg juist half negen, toen ik daar aankwam, om in die „kerk van ongekorven hout“ eenige exemplaren te bemachtigen van den Weerschijnvlinder (Apatura Iris).

Zeker hebben weinige lezers dezen zeldzamen vlinder in ons land in de natuur waargenomen. 't Is dan ook een zeer merkwaardige verschijning, zelfs in het Zuid-Oosten van Nederland en hoofdzakelijk daarom, omdat hij de eenzaamheid lief heeft en in isolement zijn kracht zoekt.

Statig zweeft hij met forschen, krachtigen vleugelslag hoog door eenzame beuken- en eikenlanen en kiest slechts takjes en blaadjes tot rustplaats, die hem veroorloven zijn gebied van uit de hoogte te overzien. En nauwelijks durft zich een Thecla Ilicis of Quercus in de buurt vertoonen, of hij haast zich het diertje tot buiten zijne landpalen te ver-

volgen en daarna zijnen vorigen zetel weer opte-zoeken.

Zóó slijt Meneer Iris zijne dagen van 's ochtends ongeveer tien uur tot de avond begint te vallen in een beperkt gedeelte van eene laan. Voor den ijverigen entomoloog is hij dus steeds thuis, doch ziet, helaas, voortdurend uit de hoogte op hem neer. Wel gunt hij hem in zijn kalm zwevende vlucht een kijkje op de breede, witte dwarsstreep van de bruin-zwarte voor- en achtervleugels, doch de eigenaardige roodbruine teekening der onderzijde en de prachtige diep paarsblauwe weerschijn der bovenzijde blijven verborgen voor zijne begeerlijke blikken.

En Mevrouw? Zij leeft niet uitsluitend in hogere sferen zooals haar gemaal, zij zweeft rond door bosschen en struiken en scharrelt er, al zoekende naar Wolwilg (*Salix Caprea* L.) om er de eitjes op te leggen, dwars doorheen, wat geen enkele andere inlandsche dagvlinder doet. Nauwelijks verschijnt

ze echter in eene laan of de leden van het schoone geslacht maken haar als om strijd het hof. Ja hier, zooals trouwens veelal in de insectenwereld, draagt het mannetje met zijn prachtig blauwen weerschijn op 't gebied der schoonheid den palm der overwinning weg, terwijl de grootere vrouwtjes het sterke geslacht vertegenwoordigen. Niet bij

toeval draagt deze vlinder den naam *Iris*, dat zowel regenboog, als veelkleurig edelgesteente en volgens de mythologie maagdelijke godin, de gevleugelde bode en dienaars der goden, enz. van Juno, beteekent.

Wat had ik vorige jaren al listen verzonnen om de „hoogvliegers“ te bemachtigen.

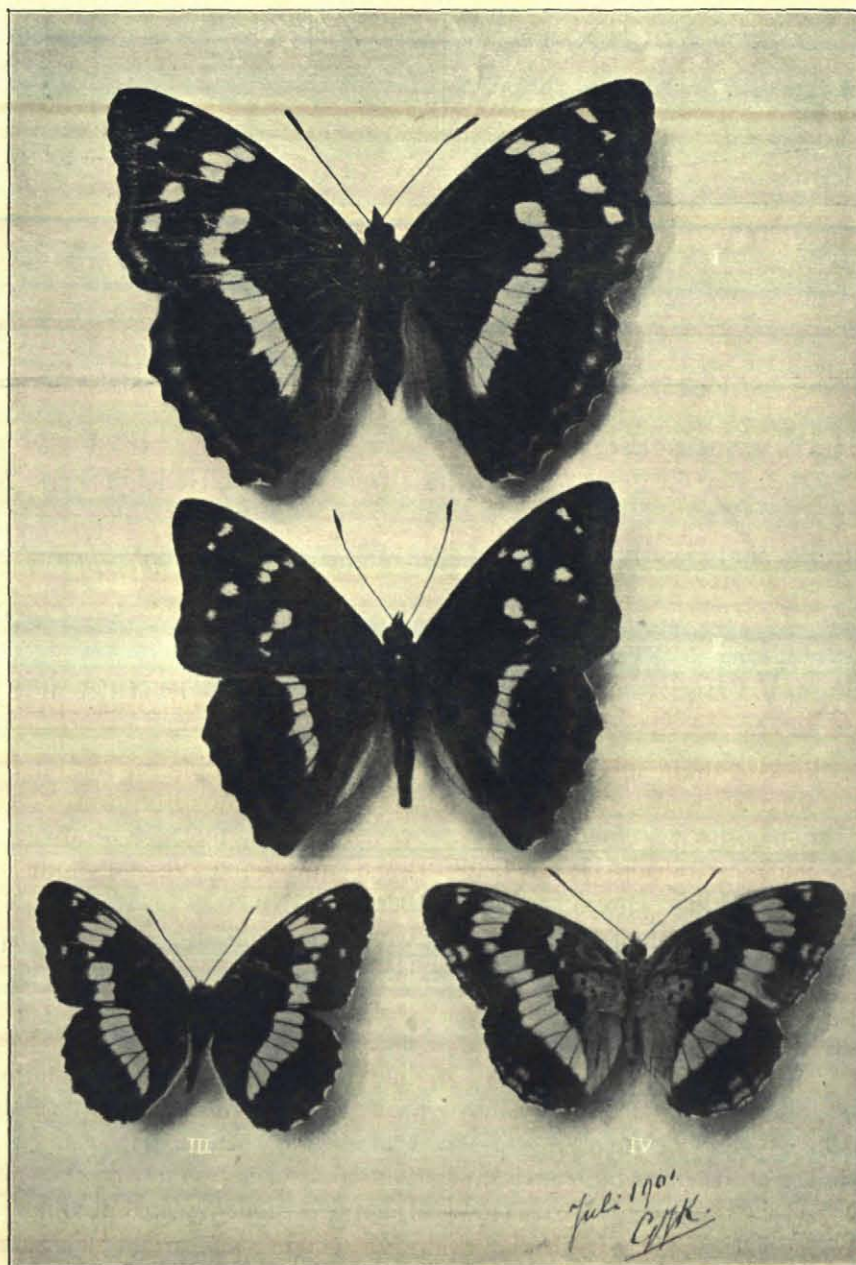
Ik herinner me nog levendig, hoe ik ze naar het voorbeeld van het houten paard van Troye op een wagen met hooi met mijn net trachtte aan te vallen in hun eigen rijk, doch alles te vergeefs.

Maar nu zou ik ze vangen, nu of nooit. Een rieten hengel kon met een metalen bus aan een stevigen, houten stok bevestigd worden, daar boven aan het netje geschroefd en dan... maar lieve deugd, wat krompen die stokjes, toen ik ze omhoog stak in de schaduw van de stoere kinderen van het woud.

En de vlinders, er was geen smijten met de muts naar; ze vlogen tergend langzaam en statig, hoog boven mijn instrument en toonden mij hunne doorschijnende witte

streep, als wilden ze zeggen: „Zoo'n streep en dan nog veel dikker kwam er door uw rekening, dom menschenkind!“

Omstreeks elf uur, toen ik het rondzeulen met de stokkencombinatie reeds hartelijk moe begon te worden en half rustend op een hoekje post vatte, had ik waarlijk nog het geluk een stoeiend paartje

- I. *Apatura Iris* ♀. Slangenburg 20 Juli 1901.
- II. *Apatura Iris* ♂. Slangenburg 25 Juli 1901.
- III. *Limenitis Sybilla* ♂. Slangenburg 13 Juli 1901.
- IV. *Limenitis Sybilla* ♀ (onderzijde). Slangenburg 16 Juli 1901.

nabij te komen en toen een vervaarlijke zwaai, een lang gerekte klets op den grond, gevolgd door een krak, de stok in tweeën, doch in het net een mooi, gaaf vrouwtje, wanhopig pogende te ontsnappen, voor ik er mij als een dolleman opgeworpen had. Spoedig maakte eene inspuiting met *Ammonia liquida* aan haar tegenstribbelen een einde en verschafte haar de noodige rust, om een waardig figuur in mijne verzameling te maken.

Zie hiernaast haar portret.

Allengs was het tijd geworden om te gaan koffie-drinken; in een oogenblik waren alle instrumenten naar een droge sloot verhuisd, waar ik ze na mijne terugkomst terug vond. Een stuk stevig touw herstelde de breuk in den stok en nu begon de manoeuvre opnieuw tot ongeveer vijf uur en het resultaat was een stijve nek van het voortdurend naar boven kijken. De stokken werden weer in de sloot gedeponeerd en zullen er waarschijnlijk nog liggen.

En het potje? Ja, geduld maar, dat stond achter gindschen eik. Wees niet bang, dat ik het vergeten zou, daarvoor had het mij teveel zorgen en moeite gekost. Een Duitsch werk over vlinders had me geleerd van Ap. Iris: „leicht zu fangen mit Limburger Käse.” Het vorige jaar wilde ik dit reeds in toepassing brengen, doch nergens was die kaas nog te krijgen, doch nu had ik er in het voorjaar voor gezorgd en ze zorgvuldig bewaard in driedubbel perkament papier en een goedsluitende stopflesch. Niet omdat ik bang was, dat ze verloren zou gaan, maar och, als u in de gelegenheid is eens de geur te genieten van kool-waterstof of zwavel-waterstof, wees dan zoo goed en vermenigvuldig uwe indrukken met een getal van minstens zes cijfers en ge weet bij benadering, waarde lezer, waarom ik zoo zorgvuldig met die Limburgsche kaas omging. Zie zoo, nu nog even het ontbijt klaar gezet voor de hooge gasten, want 'sochtends komen ze als de echte godin van den Olympus naar beneden, niet om zich te baden in de wateren van den Alpheus, doch om zich te

goed te doen aan alles, waarvoor wij den neus 't hoogst optrekken. Met een houtje wordt de geurige spijs opgediend, hier een likje op een tak of tegen een stam, daar een hapje op eene lage, vochtige plek in den weg en binnen een kwartier werd de statige laan herschapen in een oord, zooals een goedgeaarde *Apatura Iris* zich Luilekkerland droomt.

Mijn fiets bracht me spoedig thuis en toen den volgenden morgen de Doetichemsche torenklok na zijn vervelende: „ting, tang” acht doffe slagen liet hooren en de boeren van den akker „hen drinken” (ontbijten) gingen, dreef de nieuwsgierigheid mij reeds weer naar den Slangenburg. De geuren van roode klavervelden, goudgele lupinen en witte boekweitdrenen vervulden de lucht, de weldadige boschlucht stroomde mij tegen en ook de Limburgsche kaas liet zich niet onbetuigd.

En de gasten ze lieten zich lang wachten. Wel waren ze aanwezig, doch de kaas had hen niet weerhouden hunne gewone restauratie te bezoeken.

Eenige dagen later kreeg ik er bij toeval in letterlijken en figuurlijken zin *de lucht van*, het adres was: een groote mestvaalt van een boer op vijf minuten afstand. Het geluk diende mij echter; een paard, dat met een vracht hooi voorbij kwam, had medelijden met me, door zijne goedgevigheid ving ik een prachtig mannelijk exemplaar. De volgende dagen verraste ik er verscheidene aan de ontbijt-tafel en tevens een wellicht meer geciviliseerd lid der familie, dat zich versnaperde aan een kankerachtige plaats van een eik.

Daar ik in het voorjaar die streek weinig of niet bezocht, heb ik nooit rupsen gevonden; de leefwijze ervan komt bijna volkomen overeen met die van een ander lid der familie, dat, hoewel ook tot de zeldzame vlinders gerekend, hier toch meer algemeen voorkomt. Over deze, de kleine ijsvogel, een volgende keer meer.

Voorschoten.

blz 266.

G. J. KLOKMAN.

Een en ander over de vogelwereld van Rottum en Schouwen.

Medegedeeld in de vergadering der N. O. V. op 12 October 1901.

Woen ik in het laatst der maand Mei van dit jaar gevolg gaf aan een vriendelijke uitnoodiging van een mijner kennissen, om hem eens te vergezellen op een reisje naar Groningen, een provincie, waar ik nog nimmer geweest was, kwam het plan bij mij op, zoo mogelijk bij die gelegenheid ook eens een bezoek te brengen aan Rottum. Daar ik echter

in mijn tijd zéér beperkt was, duurde mijn bezoek aan dat eiland slechts enkele uren, lang genoeg echter, om mij in staat te stellen, iets te kunnen mededeelen over de vogels van dat eiland, evenals over die van Schouwen, dat ik even te voren bezocht had.

Het eiland Rottum, dat zich zuid-oostelijk ver-